

P. Fábör László S.F.

RÖK
IGAZSÁGOK

KORDA R.T.
KIADÁSA
BUDAPEST

MISSZIÓS ÉS LELKIGYAKORLATOS EMLÉK

ÖRÖK IGAZSÁGOK

**I R T A:
JÁMBOR LÁSZLÓ S. J.**

(41—45 EZER)

**BUDAPEST, 1941
KORDA R. T. KIADÁSA**

Nr. 76/1941. Imprimi potest. Budapestini, die 26. Jan.
1941. Eugenius Somogyi S. J. praepos. provinciae. —
Nibil obstat. P. Joannes Hemm S. J. dioec. censor.
1424/1941. — Imprimatur. Strigonii, die 2. Martii 1941.
Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában. Bpest, VIII., Csepregy-u. 2.

ELŐSZÓ.

A missziók és a lelkigyakorlatok alkalmával jóakarató lelkek részéről többször fölhangzott a kívánság, „bár megtudnók jegyezni ezeket az üdvös gondolatokat, melyeket a lelkigyakorlatok alatt hallottunk!” A jelen kis füzet ezeknek a jó lelkeknek óhajt segítségükre sietni. A szentbeszédekben elhangzott *főbb* igazságokat összegezi röviden, úgyszólván csak néhány mondatban. Engedje a jóságos Jézus, hogy e gondolatok megszívlelése földi és örök boldogságuknak előmozdítója legyen. Lelkünket más nem mentheti meg, csak magunk!

I. Vallás nélkül?

Korunknak talán egyik legnagyobb baja, betegsége az indifferentizmus, a vallás iránti közömbösség. Minden érdekli az embereket: az újság, a színház, a kávéház, a divat, a léghajó, háború, panamák és utcai veszekedések, de alig érdekli őket Isten, lélek, vallás. Ha néhanapján a közömbös ember mégis nyilatkozik a vallásról, akkor sincs köszönet a szavában. Egy-egy frázist röppent világgá szegény és ezzel akarja csitítani, altatni a maga lelkiismeretét. Igazában azonban ő maga sem hiszi el, amit mond. Halljunk csak egy-két ilyen szállóigét.

1. *„A vallás jó a köznépnek, intelligens embernek nincs rá szüksége.”*

Erre én azt felelem, hogy vagy igaz az, amit a vallás mond, vagy nem igaz. Ha nem igaz, hát akkor az még a köznépnek sem való, mert félrevezetni, intelligens uraim, még az egyszerű embert sem sza-

bad! Ha pedig igaz a vallás, akkor az elsősorban az intelligenciának felel meg, mint amely legelső helyen van hivatva a lét legmélyebb létokát felismerni.

2. „A vallás jó a köznépnek, hogy azt visszatartsa a bűntől.”

De kérem, nem fordulnak elő az intelligens körökben még nagyobb bűnök? Ugyan honnan kerülnek elő a váltó- és okirathamisítók, a sikkasztók, panamá-zók, botrányhősök? Hol grasszál legjobban a modern léhaság és kicsapongó könnyelműség? *Duez*, az egyházi javak likvidátora Franciaországban, intelligens ember volt. És sikkasztás miatt kényszer-munkára kellett ítélni. A vallásból bizony éppen nem ártana egy kicsit több a felsőbb körökben sem.

3. „A vallás ízlés dolga.” Így csak az beszél, akinek kevés kedve vagy türelme van a gondolkodásra. Miért? Mert hisz a vallás az embernek Isten iránti *kötelességét* szabályozza és ez a kötelesség van legalább is olyan szent, mint mondjuk, az adófizetés, vagy bármely más hazafiúi kötelesség. Ha mármost valaki azt mondaná: „hagyjanak békét az adóval, nincs az ízlésem szerint”, azt ugyebár hamar felvilágosítanak a *kötelesség* és az *ízlés* közti különbségről.

4. „*A vallás a papok találománya.*” Cicero, a pogány Róma legnagyobb szónoka életében sohasem találkozott katolikus pappal és ez a *pogány* mégis így felel az említett ellenvetésre: „Nincs oly durva, oly vad nép, *mely ne hinne az Istenben*, ha mindjárt annak lényét nem is fogja fel.” Igen, ezt a hitet és a hittel járó kötelesség teljesítését a földrajzi kutatók még az újabb korban fölfedezett vad népeknél is megtalálták: ott is, ahol nincsenek papok. Ott is bemutatják a népek áldozataikat az isteneiknek. Nem örültség tehát azt állítani, hogy a vallás a papok találománya? Értjük e bölcseket! Egy frázissal akarnak magukon segíteni. Beszédük igazi oka mélyebben rejlik: ők ki nem állhatják a papokat, mert ezek figyelmeztetik az embereket az Isten iránti kötelességeikre. De ők e kötelességeket nem akarják vállalni. Nem vadabbak ezek a vadaknál?

Ha istentelen elvek el nem fojtják a vallásosság fakadó bimbóját, akkor a kisgyermeken tapasztalható, mily természetes a vonzódása Istenhez. Ha hall róla, örül és szinte önkénytelenül összeteszi kis kacsóit. Amint a kő a föld középpontja felé tör, a kis virág a nap felé fordul, a mágnesű az északi sarkot keresi, úgy az

emberi szív is Istenhez tör, őhozzá fordul, őt keresi.

5. *„A vallás nem való okos embernek.”*

A szülő megköveteli gyermekétől, hogy őt tisztelje, köszöntse, hálás és szerető szívvel legyen a vett jókért. És az Isten ezt ne követelje teremtményétől? Ne követelje az okos embertől?

A király megköveteli alattvalóitól, az úr szolgálótól, hogy akaratát teljesítsék, és ha a királyok Királya, az urak Ura az ember szolgálatát követeli, az észellenes? Ugyan! Ugyan!

I. Napoleon mondta: „Vallás nélkül az emberek egymást vernék agyon egy édes körtéért, vagy egy szép asszonyért.”

II. Van Isten!

Az élet legfontosabb kérdésére: *hogy mit is keresünk mi emberek ezen a földtekén*, egy még nem eléggé ismert, de sok helyütt már feledésbe is ment könyvecske azzal a találó felelettel szolgál, hogy: *„Azért vagyunk a földön, hogy az Istent megismerjük.”*

Ezzel szemben — tudod jól, kedves olvasóm — vannak manapság emberek, akik (hogya miért, nem nehéz eltalálni) nem akarnak az Istenben hinni s elvakultan kiáltozzák: *Nincs Isten!*

1. Hogy ilyen emberek akadnak, azon ne is csodálkozzál! Hiszen nem a jók, nem az erényesek, nem a tisztaéletűek tagadják az Istent, hanem azok, akiknek van okuk félni az Istentől. Ezek azok, akikről Jézus azt mondja, hogy „jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot — mert az ő cselekedeteik gonoszak valának.”

2. És mikép bizonyítják a hitetlenek,

hogy nincs Isten? Mert ha valaki valamit állít, akkor azt bizonyítania is kell. Ezek az emberek rendesen adósak maradnak a bizonyítással. Akad azonban, aki rászánja magát a bizonyításra. Halljad csak, milyen balul sült el az egyiknek a bizonyítéka.

1910-ben az Amerikában megjelenő és az egész világon elterjedt „New-York Herald”, amelyre még a legjobb akarattal sem lehetne ráfogni, hogy a vallással valami sokat törődik, részletesen leírta az istentagadásáról ismert Whytney feltűnő halálát, amely mindenkit félelemmel és borzalommal töltött el.

‘Whytney egy barátaiból és ismerőseiből álló nagy társasággal volt együtt Baltimore egyik vendéglőjében. Beszélgettek egyről-másról, rátértek a vallási dolgokra is és végül, mint minden vallást érintő vitatkozásnál, itt is akadt valaki, aki fölvetette a kérdést: vajjon „van-e Isten?”

Dícséretére legyen mondvá a társaságnak, hogy nem akadt közöttük egy sem, aki Isten létét tagadta volna. Egyedül Whytney volt az, aki heves szavakkal támadta meg a kereszténység aaptanítását és beszédét a következő istenkáromló szavakkal végezte: „Hogy nincsen Isten, azt én be fogom bizonyítani azonnal, mert

most itt előttem fölhívom azt a mindenható Istent, hogy ha csakugyan létezik, úgy sujtson engem halállal ebben a pillanatban. De azt nem fogja tenni abból az egyszerű okból, mert — nincsen.”

Alig végezte be Istent kihívó beszédét, holtan rogyott össze.

Megrémült társai, akik között orvosok is voltak, minden lehetőt elkövettek fölélesztésére, de erre képtelenek voltak, mert már az életnek semmi nyoma sem volt benne.

Ez az eset óriási feltűnést keltett egész Baltimoreban és nagyon megapasztotta az istentagadók számát.

Ime, kedves olvasóm, így hangzik egy istentagadó ember bizonyítéka arra nézve, hogy nincs Isten. Amint látod, rém gyengén áll a sátorfájuk és e szerint van okuk a félelemre a büntető Isten haragja előtt.

3. De elem áll a *modern tudós*, távcső van a kezében és azt mondja: Beletekin tettem a csillagos égbe és Istent nem találtam sehol; azután ásót, csákányt vettem a kezembe és behatoltam a föld mélyébe és Istent nem találtam. Mikroszkóp alá vettem a virág sejtjeit, kutattam, kerestem és Istent nem találtam. Végre bűvár-

harang alá ültem és lementem a tenger fenekére, jártam-keltem, de Istent sehol sem találtam, tehát nincs Isten.

Kedves olvasóm, e nagyhangú szóra egész szerényen elmondom: én meg elővettem duplafedelű órámat, forgattam jobbról-balra, előlről-hátra, kinyitottam egészen, néztem kívülről-belülről és *órát nem találtam, tehát nincsen órás!*

Hidd el, ez az okoskodás van oly okos, mint a modern tudósé. Mert ő az Istent nem látta, tehát nincs Isten. Mert én az órát nem látom, tehát nincs órás?

Szabad így következtetnem? Ugye hogy nem?

A hitetlenek elfelejtik, hogy az Úristen az embernek nemcsak öt érzéket adott, hanem értelmet is. És következőképpen az ember nemcsak azt tartja igaznak, amit öt érzékével tud, hanem azt is, amit értelmével felfog. Ha füstöt lát, hát tudja, józan esze mondja, valahol tűznek kellett lenni. Ha lábnyomokat lát a hóban, abból következteti, hogy erre járt valaki, ha nem is látta az illetőt két szemével. Ha ételekkel terített asztalt lát, esze mondja neki, hogy valaki főzött. Ha házat lát, tudja, hogy azt emberek építették, ha a kőműveseket nem is látta, nem is fogta két kezével.

Ebből már beláthatod, kedves olvasóm, hogy ennek a modern tudósnak, aki azt mondta: „mert nem láttam, tehát nincs Isten” — *nincs igaza*. Így csak az beszélhet, akinek nincs esze, mert az ilyen tényleg képtelen a következtetésre. Azért már a Szentírás is mondja: „A *bolond* mondja szívében: nincs Isten.”

4. Egy jeles író mondja: „Ha pászortűzet látok sötét éjszakában, tudom, hogy azt meggyújtotta valaki. S ha az égboltozat milliányi pászortűzét nézem, esküdjem meg, hogy azok maguktól gyulladtak ki?” Mintha csak azt akarná mondani: „Ilyen örültséget ne követeljenek tőlem.” És valóban jól mondja. Ha egy kis csillag nem gyúl ki önmagától, ha a fűszál, a kis virág, a kis légy nem keletkezik önmagától, hát akkor hogy keletkezhetnék önmagától a nagy világ minden szépségével, minden rendezettségével, minden pompájával, a nap, a hold és az egész csillagrendszer?

Ime, a józan ész mondja, kell egy Alkotónak, Teremtőnek, Rendezőnek lenni — és ezt mi Istennek nevezzük.

5. Midőn egyízben Szent Ilona-szigetén *Napoleonnak* hitetlen orvosai tagadták az Isten létét, ő, századának legnagyobb hadvezére, végignézte őket és

szemeivel és katonás rövidséggel a le-
sujtó szót vágta a fejükhöz: „Uraim, az
egész látható világ Isten létét hirdeti és
a világnak legokosabb emberei hittek
Istenben.”

De, kedves olvasóm, ha az egész lát-
ható világ, a világ legokosabb emberei
Isten létét hirdetik, akkor az a maroknyi
hitetlen némuljon el, vagy vallja a népek
millióival: Credo in Deum! Hiszek egy
Istenben!

III. Életed célja.

Assisi Szent Ferenc egy ízben egy kőművest látott a munkában és barátságosan megszólította őt.

— Hogy vagyunk, mester, mit dolgozol?

— Most köveket hordok egybe, hogy aztán annál szaporábban menjen a munka.

— És miért dolgozol egész nap?

— Hogy pénzt keressek.

— És mire kell a pénz?

— Hogy a mindennapi kenyeremet megszerezsem.

— És miért kell neked a mindennapi kenyér?

— Ejh, hogy éljek.

— És miért élsz?

Zavarba jött a kőműves, gondolkodott, de feleletet nem tudott adni.

Kedves olvasóm, szomorú dolog, hogy akad értelmes ember, aki erre a kérdésre nem tud feleletet adni. Miért élsz, *mi* az

élet célja? Csak azért vagyunk a világon, hogy dolgozzunk, fáradjunk, a göröngyöt tördeljük, a lelketlen gépeket fűtsük vagy az íróasztal mellett görnyedjünk?

Ha a világban forgolódó, szórakozó emberek átlagát kérdezzük: mi az életük célja? a legkülönbözőbb feleleteket kaphatnók tőlük. Hallgassuk őket.

1. *Az élet célja* — így szól az egyik — a *gazdagság*. A pénz, a vagyon, a jólét az, ami boldogítja az embert.

Igaz, kedves olvasóm, a megélhetésért a mai drága világban sokat kell küzdeni. És gonosz ember az, aki könnyelműen, talán családjá rovására, szomorúságára elpredálja keserves szerzeményét. De nagyon téved az is, aki azt hiszi, hogy a pénz egymagában boldogítani fogja őt. Ha erre a pénz képes lenne, akkor minden gazdag ember boldog volna. „Barátom, a pénz sem boldogít!” — szokta volt mondani Bécsnek egyik legismertebb pénzarisztokratája, ha újabb, ügyes spekulációjához gratuláltak.

1913 július 27-én hozta az „Alkotmány”: Három évvel ezelőtt titokzatos módon eltűnt New-Yorkból *O'Brien John* többszörös milliomos. Barátai mindent elkövettek, hogy felkutassák, de sikertelenül. Utóbb öngyilkosságra, majd bűn-

tényre gondoltak, végül abban a tudatban pihent meg a newyorki közvélemény, hogy O'Brien eltűnése örökre titok marad. Most felderült a rejtély. Az arkansasi Van Burenben O'Brient megtalálták. *Mint szerény vasúti munkás éldegélt* százöt dollár havi fizetésből. Amidőn eltűnésének okait kérdezték tőle, kijelentette, hogy a gazdagságot nem tudta elviselni, *irtózott a pénztől*, a társaságtól, a játéktól, az előkelő világ szórakozásaitól. Új helyzetével nagyon meg van elégedve s a világ minden kincséért sem cserélné el egyszerű állását.

Ime, itt van napjainknak is egy példája, a gazdagság egymagában nem boldogítja az embert, ez tehát nem lehet az élet célja.

2. *Az élet célja* — így szól egy másik — *az élvezet*, a kény, az ezernyi szórakozás, bor, pipa, kártya s a testi gyönyör.

Kedves olvasóm, elhiszem a világ gyermekeinek, hogy ők nagy örömet élveznek, midőn ösztönös vágyaik kielégítésének élnek, de nemcsak hiszem, hanem számtalan nyilatkozatból tudom, hogy a pillanatnyi gyönyör keserű bánatot, mély szomorúságot, tátongó, sajgó sebet ejtett a szíven, mely sohse akar begyógyulni.

Budapesten egyszer szentgyakorlato-

kat vezettem a Jó Pásztor-zárdában. Mondhatom, sokat épültem azokon a tisztalelkű, szentéletű, jó lelkeken, akik a szentgyakorlatokat akkor végezték. De láttam ott másokat is. Láttam ott lányokat egyszerű, durva ruhában, összetett kezekkel, lesütött szemekkel naponkint a szentáldozáshoz közeledni. Kik ezek a lányok? Szegények! Ezek azok, akiknek valamikor kelleténél jobban hízelgett a világ, hogy megcsalja; akikre rámosolygott, hogy törbe ejtse őket és tönkre tegye szívük legszebb értékeit. És a szegények mégis csak *csalódtak*... És midőn már majd elmerültek... kétségbeesve, könnyezve segítségért nyújtották kezüket, — a jó apácák megfogták a szegények jobbját és mint eltévedt bárányokat a Jó Pásztorhoz vezették. Ott élnek ma a szegény megtértek, imádkoznak, dolgoznak, bűnbánatot gyakorolnak és egész külsejük hirdeti, hogy nem akkor, nem ott, nem a tilos élvezetek fertőjében, hanem *itt*, a tisztaság és vallásosság légkörében lettek boldogok. Valóban, a testi kény, mely csak pillanatig tartó gyönyörre örökkétartó gyötrelmet okoz, nem lehet az élet célja.

3. Az élet célja sokkal magasztosabb, — így szól egy harmadik — *az élet célja*

rang, tekintély, *hírnév*; a dicsőség és elismerés káprázata!

Hát ilyen emberek is volnának a világon? De még hányan vannak! A mai cím- és rangkórság, a nagyzási hóbort nem erről tanúskodik? Az ember többnek akar látszani, mint amennyi ő valójában.

De mi ez a dicsőség? Szappanbuborék, mely szétpattan, füst, mely elillan, hullám, mely elsiet, árnyék, mely eltűnik.

„Huszonöt évig viseltem a koronát, — mondta V. Károly, a nagy német császár — de sohasem voltam nyugodt és megelégedett, annál kevésbbé élveztem zavartalan boldogságot.” Azután visszavonult St. Just spanyol kolostorba, hogy elkészüljön a halálra. Ő, aki legmagasabban állott a dicsőség létráján, önként lejött onnan, mert érezte, hogy az emberek tisztelő bókolása nem lehet életcél.

Az élet célja nem lehet a hírnév, dicsőség.

4. Az élet célja — jegyezzük meg, kedves olvasóm, az *Isten szolgálata*.

a) Erről biztosít a *Szentírás*.

Midőn a gonoszlélek Krisztust a pusztában megkísértette, Jézus már akkor ünnepélyesen kijelentette: „Irva vagyon: A te Uradat, Istenedet imádjad és csak neki *szolgálj!*” (Mt. 4, 10.)

„Én vagyok a te *Urad-Istened*” — így szólt Isten már az ószövetségben.

De ha Isten az *Úr*, akkor világos, hogy mi az ő szolgálai vagyunk, és teremtetésünk-ből szükségképen folyik ama rendeltetésünk, hogy neki szolgáljunk.

b) Ezt mondja a józan *bölcselet* is.

Az embernek értelme és szíve állandó vágyat, szomjúságot érez magában az igaznak, szépnek, jónak ismeretére és szeretetére.

Az embernek ezen szomjúságát a földi, mulandó dolgok nem tudják kielégíteni, mint azt a fönt említett három pontban is láttuk.

Tehát nem marad más hátra, mint hogy a földöntúli vagy természetfölötti dolgokban találják ezen vágyak kielégítésüket, magában a végtelen tökéletességű Istenben.

E szerint az ember célja nem lehet más, mint Isten szolgálata.

c) Erről tanúskodik a mindennapi *tapasztalat*.

Miért lakott béke a szívedben, míg Istennek hűen szolgáltál? ... És miért lett békétlen, boldogtalan a te szíved, midőn Istentől távoztál?

Mert a szívnek békéje csakis azoknál található, akik életük céljának megfelelőleg élnek, azaz Istennek szolgálnak.

Kedves olvasóm, jegyezzük meg és sose felejtsük el, minden ember, még a király is csak Isten *szolgája* és épp azért nemcsak a jog és igazság követelése, de szükségkép saját *boldogságunk alapköve* is, *hogy Istennek szolgáljunk.*

IV. Mentsd meg a lelkedet!

Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja? (Mt. 14, 16.)

Ki fogja Krisztusnak mélyértelmű szavát valamikor megdönteni? Amíg a világ világ, ehhez kell igazodnunk!

I. *Van lelked!*

1. Millió és millió ember hal meg évenként, nevüket nem emlegeti senki, sírjuk ellaposodik, vége mindennek?

A tudomány azt állítja, hogy a meg-lévő anyag nem vész el. Nem vesz el a kő, ha porfínomra is morzsolják; nem vesz el a fa, ha el is égetik, a füst, a hamu, a hőenergia megmarad a világűrben; nem vesz el a hulla, ha férgek eszik is. Elgondolható, hogy az ember nemesebb része, amelynek segítségével él, gondolkodik, emlékezik és remél, másszóval: értelmes lelke elvesszen? A halálban csak az anyagból, részekből álló test mondja fel a szolgálatot, de nem az „Isten lehellete”!

2. Voltak, akik a tudomány nevében azt mondták, hogy az ember lelke és az állat párája között nincs különbség!

Próbálják ezek az urak ezt bebizonyítani az első értelmes kocsisnak, a józan gondolkodású, alföldi szántóvető embernek, és olyan feleletet kapnak, igen helyesen, az ostornyéllal, hogy ítéletnapig megemelegetik. Az állat évezredek folytán nem lett okosabb, nem tud beszélni, nem ébredt öntudatra. Ha egyszer egy ló így köszöntené gazdáját: Jó reggelt, gazd-uram, hogy aludt az éjjel? Akkor Kant, a német bölcsész azt mondta, leszállna lováról és kalap leemelve tisztességesen köszöntené lovát.

II. Nincs értékesebb dolog a világon lelkednél

1. A drezdai képtárban sok jeles művésznek őrzik értékes festményeit. Van egy terem, amelyben csak egy képet őriznek. A kép előtt székek, padok vannak, hogy mindenki nyugodtan gyönyörködhessek a képben. A műértők sok száz, sok ezer pengőt és dollárt ígértek a képért. De a kép nem eladó, mert a legnagyobb mesternek legszebb remekműve, Raffaelnek Madonna Sixtinája.

Kedves Testvérem! Lelked a legnagyobb Mesternek, Istennek remekműve! „Isten teremtetten az embert és belélehelé az élet lehelletét!” Sejtet, hogy mily értékkel bír lelked?

2. Ha nem értenéd, menj fel a Golgota magaslatára! Nézd Krisztust a kereszten! Miért ontja drága piros véré? Miért szenved oly kimondhatatlan nagy kíno-
kat? Miért tűri el a legszégyenteljesebb halált? Drága kincs a te lelked, ezt mondja a Kálvária vérrel festett kösziklaja, a kemény kereszt, a durva vasszegek, a töviskorona, az ostorcsapások sebhelyei, a fájdalmas Szűzanya, a mennyei Szent-
atya!

3. És ha még most is kételkednél halhatatlan lelked értékében, kénytelen len-
nék azt mondani: menj az ördöghöz és kérdezd meg tőle, mennyire értékeli az ember lelkét.

Tudod, az ördög a pusztában megkísér-
tette Krisztust, akiről nem tudta még, hogy az Isten, de lelkét szerette volna hatalmába keríteni. „Neked adom az egész világot, ha leborulva imádsz engem!” Az ördög szava szerint is többet ér az ember lelke az egész látható világnál, azért csakugyan nincs értékesebb dolog a földön a mi halhatatlan lelkünknel.

III. De ha ez így van, akkor értsd meg végül, hogy *nincs fontosabb dolog halhatatlan lelked megmentésénél!*

1. Fontos, mert csak egy lelked van! Szem, kéz, láb pótolható!

2. Fontos, mert ezt a munkát *más helyetted nem végezheti*. Személyes ügyed!

3. Fontos, mert ha egyszer elvesztetted, *mindent elvesztettél*.

Kedves Testvérem! Jussien francia természettudós a Szentföldön járt tanulmányúton. A Szentföld büszke cédrusfáiról is híres volt. Visszatértekor a tudós egy óriási cédrus zsenge kis hajtását akarta Franciaországba átplántálni. Alkalmas edény hiányában a Libanon földjével megtöltött kalapjába ültette a kis cédrust és a gyenge ágacskát útközben nagyban gondozta, ápolta. — A tenger viharos volta miatt csak lassan haladhatott a hajó és így az ivóvízzel nagyon takarékoskodtak. Kiki csak egy pohárral kapott naponta. A mi tudósunk sós vízzel nem öntözhetette palántáját, azért a pohár vizet megosztotta, felét ő itta meg, felét a kis cédrus kapta. El is hozta szerencsésen Marseilles-be, de itt a vámosok követelték, hogy ürítse ki kalapját. Sok könnyörgésre nem bántották. Boldogan jutott

Jussien Párizsba. Itt XV. Lajos francia király *Trianon* nevű kertjébe ültette. A cédrus gyönyörűen fejlődött. A párizsi világkiállítás és a gyönyörűséges békediktátum alkalmával mindenki megcsodálhatta a trianoni kertben Jussien cédrusát.

Bámulatos, mit, mennyit áldozott, fáradozott Jussien a cédrusért!

Mit, mennyit tettünk, dolgoztunk mi egyetlen halhatatlan lelkünkért?

V. Mi a bűn?

Isten, valamint minden lényt, úgy az embert is megfelelő célra rendelte. Mindaz, ami szabadakaratunk részéről e cél elérésére szolgál, erkölcsileg jó; ami e céltól elterel, az erkölcsileg rossz, vagyis bűn. A bűn lényege az Isten iránt való engedetlenség.

Aki nem tartja meg Isten parancsait, vétkezik. „Súlyosan” akkor vétkezünk, ha 1. teljes megismeréssel, tudva; 2. szabad elhatározással, akarva; és 3. fontos dologban vétkezünk. Ha e három kelléknek csak egyike is hiányzik, akkor csak „bocsánatos”, nem „súlyos” a bűnünk.

1. A *szentek* a bűnt a legnagyobb gonoszságnak mondták a világon. Készebbek voltak börtönökben sínylődni, számkivetésbe menni, vadállatok elé vetetni, mezítláb tüzes parázson járni, a legborzasztóbb halált elszenvedni, mintsem csak egyetlen bűnnel is megbántani Istent.

2. A *világ* mosolyog a bűn fölött, nevetve követi el, csekélységnek tartja.

Pedig valóban csekélység-e a bűn? Mily csekély a *szikra* és mégis falvakat, városokat gyujthat meg! Mily csekélység a *méregcsepp* és mégis az egész emberi szervezetet tönkre teheti! Mily csekélység a tekintetre: még a *dinamit* is és mégis egész palotákat romba dönthet. Használd józan eszedet és őrizkedjél a bűntől, mely alattad a pokol tüzét gyujthatja meg, mely egyelőre talán nem bántja testedet, de lelkedet biztosan megöli, tönkre teszi, mely ugyan nem dönti romba kőpalotáidat, de a szép mennyországtól igenis megfoszt. Őrizkedjél tehát a bűntől súlyos *következményei* miatt.

3. Mi a bűn *Isten* előtt?

a) A legnagyobb *hálátlanság*. II. Henrik, Angolország királya Fülöp Ágostonnal, Franciaország királyával háborút viselt. A háború II. Henrik számára szerencsétlenül végződött. A békekötésnél az ellenségnek minden kívánságát hajlandó volt teljesíteni azon föltétel alatt, ha neki kiadják alattvalóinak névjegyzékét, akik a franciákkal szövetségbe, ellene, királyuk ellen küzdöttek. Midőn a névjegyzéket megkapta, és a nevek élén édes gyermekének a nevét látta írva, el-

sötétült a tekintete, a bánat ágyba döntötte és két nap múlva szíve fájdalmában meghalt. — Kedves olvasóm! Ebben a háládatlan gyermekben önmagunkra ismerhetünk. Mennyi jótéteménnyel halmozott el minket az Isten? És mivel háláltuk meg jótéteményeit? Hálátlansággal. Parancsait megszegve, az ördög szolgálataiba szegődtünk, fölláztunk ellene.

b) A bűn a legnagyobb *szerencsétlenség*.

Szerencsétlenségnek tartják az emberek a *betegséget*. De nem szerencsétlenebb-e a betegnél a bűnös, ki fel sem ismeri rettenetes állapotát, amelyben él? Nem élőhalott-e az ilyen ember?

Szerencsétlenségnek tartják az emberek a *szegénységet*. De mondd csak, ki szegényebb a minden érdemétől megfosztott bűnös léleknél? Ő a szegények kol-dusa.

Szerencsétlenségnek tartják az emberek a *szégyent*, amelybe a bűn a bűnöst az emberek előtt sodorja. Pedig bizony százezerszerre nagyobb baj az, mely őt Isten és Isten szentjei előtt érte, akiknek szemében az utálat tárgya.

c) A bűn a legnagyobb *gonoszság*. Tettleg ugyan mitsem tehet a bűnös Isten ellen. Az Ő boldogságát nem zavarhatja

meg. Isten sokkal magasabban áll fölötte, semhogy trónját a gonoszok erőtlen, tompa nyilai elérhetnék. De Isten lényéhez tartozik, hogy végső célja legyen teremtményeinek. A bűnös azonban, midőn a halálos bűnt elköveti, elfordul Teremtőjétől és amennyiben tőle függ, kész, hogy úgy mondjam, Isten természetadta jogát a bűnös emberre nézve lábbal tiporni, megghiúsítani. Ennél nagyobb gonoszságot pedig képzelni is bajos.

Kedves olvasóm! Vannak a világban emberek, akik nem értik meg ezt a beszédet, akik bűnökben élnek és mintegy kérkedve vetik oda: „Vétkeztem és mi bajom se történt!” Jegyezzük meg: vannak üdearcú kéjencek és szerencséskezű tolvajok, de boldog bűnös, boldog gonosztevő nincs, nem volt és nem is lesz soha. És ha a bűnös nem is mondja hangosan, lelkében mégis megvallja: „gonosz és szerencsétlen vagyok!”

Végül vessünk egy őszinte pillantást saját lelkünkbe, és lesz okunk törődött szívvel felkiáltani Dávid királlyal, a bűnbánó lantossal:

Könyörülj Istenem,
Én bűnös lelkemen,
Szánakodjál immár
Szomorú szívemen!

VI. A halál.

„Emlékezzél meg utolsó dolgaidról — int bennünket a Szentírás — és örökké nem vétkezel.” Az utolsó dolgok közé tartozik: a halál, ítélet, mennyország és a pokol. Vegyük ezeket egyenkint fontolóra, hogy a bűnt azután annál jobban el tudjuk kerülni!

1. *Gondoljunk a halálunkra!* Egy szerzetesrend tagjairól, a karthauziakról beszélik, ha néma folyosóikon egymással találkoznak, egészen szokatlan köszöntéssel üdvözlik egymást: *Memento mori!* Emlékezzél meg a halálról! Ha délben érik egymást, csak azt mondják, és ha elfáradtak napi munkájukban és nyugalomra hajtják fejüket koporsójukban, mely egyelőre ágy gyanánt szolgál nekik, tompa hangon azt kiáltják egymásnak: *Memento mori!* Testvér, emlékezzél meg a halálról!

Kedves olvasóm, biz én azt hiszem, nekünk sem ártana néhanapján, ha azok

a szigorú szerzetesek, akik a nagyvilág elől elrejtőzve, vastagfalú kolostoraikban élnek, előjönnének és odadörögnék az élvezetekbe elmerült emberek fülébe is, hogy: Memento mori! Te szerencsétlen bűnös, emlékezzél meg halálodról! Lehet, hogy hirtelen, lehet, hogy lassan közeledik feléd. Milyen állapotban fog találni? A kegyelem vagy a bűn állapotában-e? Nem tudni. Csak az bizonyos, hogy az Úr így int: *„Legyetek készen, mert amely órában nem vélitek, eljön az Emberfia!”*

2. *A halál gondolata visszatart bennünket a bűntől.*

Egy előkelő világi úrhölgyről szól az ének. Fontosabb dolga sem volt szegénykének világeletében a tükörnél és a divatnál, a kellemes társaságnál és az érdekfeszítő regényeknél. Figyelme csak a szórakozásokra, a színházakra és kabarékra terjeszkedett ki. Egyik este szellemidézésen, asztaltáncoltatásnál vett részt. Kíváncsisága arra vitte, — nem törődve azzal, hogy vétkezik — hogy azt a kopogó szellemet megkérdezze, hogy hány évig is fog ő még élni. A társaság meghökkent a kérdés hallatára. Nesztelenül, remegve figyeltek a feleletre. Az asztal egyet koppanzott... Hiába várták a többi koppanást. — Egy évig fog élni — suttogták a

jelenlevők. A hölgy elhalványul, feje szédül, otthagya a társaságot és bizonytalan, ingadozó léptekkel megy haza. Nehéz gondolatok szálltak lelkére. „Ah, mi lesz velem? Jaj, rettenetes lesz az ítélet! Istenem, bocsáss meg!” Térdre borult, sírt és imádkozott. És akkor letette divatos ruháit, szerényen élt, komolyan látott gyermekneveléshez, a háztartást körültekintően és okosan végezte. Színházakba többé nem járt, de annál szorgalmasabban a templomba, regények helyett az imakönyvet forgatta, gyakran gyónt, áldozott.

Elmúlt egy év. A végzetes nap évfordulója következett. Az úrhölgy nem halt meg. Eljöttek régi víg barátnői, gratuláltak neki és kérték, üzze el a rémes, halálízű gondolatait, élvezze fiatalságát. — Az úrinő erre többé nem volt kapható. „Egy csöppet sem sajnálom, hogy visszavonultam a világtól. Boldognak érzem magamat. Előbb vak voltam, életem egy esztelen farsangi multság volt. Fogadjátok jótanácsomat, gondolatok ti is a biztos halálotokra és ez majd titeket is *visszavontat a büntől.*” Ezen szavakhoz nincs mit hozzáfűznöm, kedves olvasóm. Bár sohse feledkeznénk meg utolsó óráinkról!

3. A halál gondolata, ha vétkeztünk, *bánatra indítja szívünket.*

Nagy Szent Gergely pápa egy ifjúnak lelkeüdvét nagyon a szívéen hordta. De az ifjú bűnös szenvedélynek volt a rabja. Hiába kérte, intette őt a pápa, hagyja abba vétkes szerelmi viszonyát, az ifjú nem tágitott. Erre maga az Úristen szólt közbe. Hirtelen, váratlan halál elragadta a bűnös nőt. Az ifjú fájdalmában csaknem kétségbeesett, de szenvedélyének tüze cseppet sem lohadt le. Szent Gergely sajnálta az elvakult fiatalembert és lelkének megmentésére egy utolsó eszközt gondolt ki. „Gyere velem, — szólt egyik nap az ifjúhoz — majd megmutatom neked, ki az, akit szerettél.” És elmentek a sírhoz, a pápa leemelte a sírkövet. Borzasztó látvány tárult szemük elé. Az ifjú menekülni akart. De szent Gergely megfogta kezét: „Maradj csak, fiam! Nézd ezt a hullát, nézd ezt az egykori szépséget, melyet te oly örült módon szerettél. Nézd sárgás, fakó, feketéllő arcát, a hályogos szemeket, rothadásnak indult testét... az utálatos férgeket... Nézd kedvesedet, kiért lelkedet, üdvödet, örök életedet, Istenedet kész voltál föláldozni.” A hulla, amelyet látott, a szavak, amelyeket hallott, megindították az ifjú szívét. A szen-

vedély elült, veszedelmes tüze lelohadt, hálát adott Istennek, hogy őt még nem lökte a kárhozat tüzébe, és megtért.

Kedves olvasóm, a mi szívünket is igaz bánatra indíthatja a komoly elmélkedés. A halál órájában fogjuk csak belátni, mily kár volt a csábító világ szavára hallgatni, mily rossz és kárhozatos volt pillanatnyi gyönyörért elhagyni a mi Urunkat, Istenünket!

Gondoljunk tehát gyakran halálunkra, ez a gondolat visszatart bennünket a bűntől; ha pedig oly szerencsétlenek voltunk, hogy vétkeztünk, bánatra indítja szívünket. Használjuk fel az időt, melyet az Isten irgalmában ad nekünk.

Míg az ember életben van, addig és csakis addig gyakorolhatja az erényeket, csakis addig szerezhethet magának érdemeiket a mennyország számára; mihelyt egyszer a halál ráteszi fagyos kezét, már csak a számadásra jut idő. S ebben a számadásban vajjon mit ér a szépség, mit a gazdagság, mit a hírnév? Egyedül a jótetteknek, melyeket a kegyelem állapotában műveltünk, van igazi értékük, marandó becsük.

Memento mori! Testvér, gondolj a halálra, de a *saját* halálodra, és nem leszel képes vétkezni.

VII. Az ítélet.

Egy haldoklótól megkérdezték, nem fél-e a haláltól? Nem én, — volt a vidám válasz — legfőllebb attól, ami utána következik. És tulajdonképen igaza is volt. „*Halál után jön az ítélet*”: ez az, ami rettenetesebb még a halálnál is.

A keresztény kinyilatkoztatás szerint kétféle ítéletet különböztetünk meg. Az *általános* ítéletet és a *részletes* ítéletet. Az általános ítélet a világtörténelem befejezésekor, a földi lét végén *lesz megtartva*, a részletes ítélet mindenegyres ember fölött a halál órájában.

1. A *részletes* ítéletnél több apró dolog érdekelhet bennünket. Így a hely, *hol is lesz az megtartva?* Lehetséges, hogy ott, ahol téged a halál ér, ahol a lélek elválik a testtől. Lehetséges, hogy a szobában vagy az utcán, mulatságban vagy munkában. 1913 július havában írta az „Új Lap”: Debrecen városában egy színésznő akarta a színpadon malacságait produkálni; egy-

két szót mondott, összeesett, befektették őt a színpadi ágyba és ott érte Isten ítélete.

Az ítélet *egy pillanat műve*. Isten nem szorul arra, hogy meghallgassa a vádat, a mentségeket, Ő tisztában van életeddel. Amint a napnak nem kerül fáradságába a föld kerekességét megvilágítani, hasonlóképpen az Istennek sem kerül fáradságába egész életedet áttekinteni. Mi persze emberek vagyunk és azért csak emberileg szólhatunk e legfontosabb pillanatról, mely örökkétartó boldogságunk vagy boldogtalanságunk fölött dönt.

2. A *bíró* maga *Jézus Krisztus*, az Istenember lesz. Ő egy bírónak minden tulajdonságával rendelkezik. Van tekintélye, mert neki adatott minden hatalom égen és földön. Van tudása, mert Isten Fia. Ő okos, semmit elhamarkodva nem tesz. Szent és megvesztegetésre nem kapható. Igazságos és szigorú, úgy dönt, amint a mérleg nyelve mutatja.

3. Ki lesz a *vádló* ezen ítéletnél? Elsősorban a mi saját lelkiismeretünk. Nem szólal-e ez fel, nem halljuk-e szavát már itt is, valahányszor bármi rosszat tettünk? Ha jó feltételeinket meg nem tartottuk? Amint nyári éjszakán egy-egy villám megvilágítja az udvart, a kertet, a kutat,

a kocsiszínt, úgy a részletes ítélet alkalmával Isten majd bevilágít a mi lelkünkbe, és a mi lelkünkben azon túlvilági fény erejénél fogva feltárul mintegy megtestesülve mindaz, amit vétettünk: rossz gondolataink, szavaink, tetteink, mulasztásaink.

Nem fog-e ellenünk vádat emelni az Isten háza, melyet olyan könnyen elkerültünk? A gyónás és áldozás szentsége, amelyben nem részesültünk vagy amelyhez méltatlanul járultunk? Az isteni parancsok, amelyeket tudva és akarva megszegtünk? Nem fognak-e bennünket vádolni gyermekeink, szülőink, testvéreink, rokonaink, barátaink, nem-e hitvestársunk? Nem fognak-e ellenünk fölállani, akiket gyűlöltünk, vagy akiket bűnre csábítottunk? Mit fogunk ott mondani mindezekhez?

4. A vádlottat nem szokás elítélni, míg módot nem adtak neki a védekezésre. De hogy fogod magadat védeni az Isten előtt, bűnös lélek? Tagadni nem tagadhatod bűnödöt. Mivel akarod hát mentegezni magad? Tudatlanságoddal, a kísértések erejével, gyöngeségeddel? Vagy tán azt akarod felhozni, hogy mások is így tettek? Te magad fogod legjobban érezni, hogy mentegetődzéseid mind nem oltják

ki saját öntudatosságod és felelősséged terhelő szavát.

Jó lenne a segítség, jó lenne, ha valaki a védelmezést elvállalná. Ugyvédet ott ugyan nem fogadhatsz. A paragrafusokat, a tízparancsolat hatalmas ígéit nem lehet sem elferdíteni, sem félremagyarázni. Álokoskodással, fiskális-fogással, hamis tanúval és hamis esküvel ott bezzeg nem lehet boldogulni. Vagy talán őrangyalod vállalja el védelmedet? Ő, aki egész élete-den át óva intett, kért, figyelmeztetett, visszatartott a rossztól, de hiába volt minden erőlködése? Avagy a Szűz Mária segítsen? Akit a földön oly ritkán hívtál segélyül? Ő, ha egyszer lelked ott áll az Isten ítélőszéke előtt, akkor nincs többé helye az irgalomnak és közbenjárásnak, akkor az igazságnak ütött az órája.

5. A bíró fölemelkedik és kimondja a bűnös fölött a szörnyű *ítéletet*: „Távozzál tőlem, átkozott, az örök tűzre!” S ezzel a pár szóval vége az ítéletnek. Isten végzése ellen nincs apelláta, nincs föllebbezés. Isten szava élet és erő és megmásíthatatlan végzés. A szentek és az angyalok így kiáltanak fel a Szentírás szavával: „Igaz vagy, Uram és igaz a te ítéleted!”

Régi-régi könyvben olvastam egyszer, hogy valamikor régen egy öreg ember-

nek megjelent egyik elhalt barátja és így szólt hozzá: „Senki sem hiszi, senki sem hiszi!”

„Mit nem hisz senki?”

„Mily szigorúan ítél és mily igazságosan büntet.”

Bár hinnők ezt idején s nem ébrednénk későn mindezeknek tudatára.

— Itéljétek meg magatokat és nem fogtok megítéltetni! Aki magát fölmagasztalja, megaláztatik és aki magát megalázza, fölmagasztaltatik.

VIII. A pokol.

1. Vannak kisgyermek, akik ha sötét szobába jutnak, elkezdenek hangosan énekelni, kiabálni, hogy magukat megnyugtassák s hogy mindenki tudja, lássa, hogy ők nem félnek. Hasonlóképpen viselkednek a *hitetlenek*, ha a pokolról van szó. Lármáznak, nevetnek, kiabálnak, hogy kimutassák, mennyire nem félnek tőle. Pedig éppen ezzel a hangos bizonykodással mutatják meg legjobban, hogy bizony de mennyire félnek!

„Dajkamesének” mondják a poklot, mintha ezzel a frázissal eloltanák a pokol tüzét. „Onnét még nem jött vissza senki” — mondogatják, mintha azért vetné Isten oda a bűnösöket, hogy onnan vissza is jöhessenek, mihelyt arra kedvük szotytyan. Hisz az éppen a legborzasztóbb a kárhozatban, hogy onnét többé nincs szabadulás. „Még senki sem látta a poklot”, és ezzel tagadni akarják annak léte-

zését, mintha bizony mindenkinek előbb látni kellene Amerikát, hogy elfogadhassa Amerika létezését. A vak nem látja a napot, tehát nap sincsen?

2. *Honnét tudom, hogy van pokol?*

a) Az első bizonyítékot, ha úgy tesszik, maga *Voltaire*, a hitetlenek nagymestere szolgáltathatja, midőn így szól: „*A pokolban való hitet megtalálhatjuk a görögöknél és a rómaiaknál, röviden szólva, a föld minden népénél.*” Ez így van, ez így igaz. Az emberiség bizonyos ösztönszerű intuícióval hitte a kárhozatot.

Mármost azt kérdezem, honnan ez a hit a föld *minden* népénél? Maguktól találták volna ki? Csak úgy, a maguk privát kedvtelésére? Ámde az ember irtózik a pokol gondolatától és nem szereti elfogadni, még ha bebizonyítjuk is a létét; hát még hogyan jutott volna reá bizonyítékok nélkül? Katolikus papok se prédikálhatták ezt az ősnépeknek, hiszen mikor még papok nem is léteztek, a pokol hite máris általános volt. Honnan tehát ez a hit *minden* népénél?

Ha a hit *minden* népénél megvan, akkor ennek a hitnek a valóságon, az igazságon kell alapulnia, mert akkor egyedül a közös józan ész és gondolkodás lehet a

közös meggyőződés közös alapja s forrása, s akkor a felvetett kérdésre csak egy kielégítő válasz adható: ezt a gondolatot csak Isten olthatta a népek lelkébe és értjük, természetesnek találjuk, ha a népek ajkáról hatalmas összhangban tör felénk a szó: *igenis van pokol*; kell léteznie, ha igazságos Isten van.

b) A pokol létezését követeli a *józan ész* is.

Két jelenetet állítok szemed elé. Ime, itt az istentelen, aki bűnök tengerében éli napjait. Bűnt bűnre halmoz. Lelkével, Isten parancsával nem törődik. Elérkezik utolsó órája, talán rút káromkodással ajkán leheli ki fertőzött lelkét.

Amott meg egy ártatlan, tisztalelkű ifjú fekszik a halálos ágyon, akinek lelkét a bűnnek gyilkos lehelete még talán meg sem érintette. Ártatlanságban, istenfélelemben töltötte napjait. Forró, szűzi imával az ajkán adja vissza Teremtőjének kezébe tiszta lelkét.

Mármost annak a bűnösnek és ennek az ártatlannak, a vérszopó zsarnoknak és az Istent szerető vértanúnak, a kicsapongó kéjencnek és az önmegtagadó szűznek, a gonosz szándékú gyilkosnak és az ok nélkül megölt gyermeknek, a káromkodó részegnek és az imádkozó

józan embernek egyforma lenne a sorsa az örökkévalóságban? Mindegy az, ki milyen életet élt?

A józan ész követeli, hogy *kell igazságnak lennie*, fel kell virradnia még egyszer az igazság napjának, amidőn a jó, az istenfélő, az erényes életű megkapja Istentől a jutalmát; a bűnös, az Isten parancsait lábbal tipró megkapja méltó büntetését. A józan ész követelménye tehát, hogy: *van pokol!*

c) De ha hallgatnának népek, nemzetek, ha nem szólna semmit a józan ész: itt van *Krisztus*, az élő Isten Fia, ki istenségét számtalan csodáival bebizonyította, Ő mondja, hogy *van pokol*, tehát kell pokolnak lennie. „*Az ítélet napján így fog szólani az elkárhozottakhoz: Távozzatok tőlem, ti átkozottak, az örök tűzre!*” Ezeket a szavakat nehéz az ellenkező értelemben átficamítani.

3. A pokol *kínjait* az idézett szavak borzasztónak tüntetik fel.

a) „*Távozzatok tőlem!*” Ezt a szót az a jóságos Jézus mondja, aki egykor szeretettel kiterjesztve karjait, így szólt: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradtak és terhelve vagytok, és én megenyhítlek titeket.” — A léleknek szinte természetes vágya a halál után egyesülni

szíve Istenével, de midőn ezt a halál pillanatában tenni szeretné a bűnös, feléje zúg az isteni szó: Távozzál tőlem!

b) „Átkozott!” Isteni szavaknak a tulajdonságuk, hogy midőn kimondatnak, testet öltenek. Midőn a világ teremtésénél kimondta: „Legyen világosság!” — meglett a világosság. Midőn Krisztus az utolsó vacsoránál a kenyér fölött kimondta az isteni szót: „Ez az én testem!” — a kenyér Krisztus testévé lett. Midőn isteni Megváltónk átokkal sujtotta az evangéliumi fügefát, az menten kiszáradt, levelei lehulltak. És ha az ítélet napján odadörgi a bűnösnek: „Átkozott!” — annak átkozott lesz szíve, lelke, teste, egész lénye, az a kárhozat gyermekévé lesz, kit Krisztus mindenkorra eltaszít magától az örök tűzbe.

c) „Örök tűzbe!” Két szó, egyik rettenetesebb a másiknál! A pokol tüze, tűz; tűz, amely éget, tűz, amely kínoz, tűz, amely gyötör. Ó, mily félelem fogja el az embereket, ha egyszer éjnek idején félreverik a harangokat, ha fölhangzik az emberek ajkáról a kétségbeejtő kiáltás: tűz van. És ők futnak, szaladnak a tűz helyére, tüdejük majd kiszakad és rémüléssel nézik egy háznak, egy pajtának az égését. Mi lesz, ha eleven embereket

fognak a tűzben látni és esetleg ők maguk is ott bent fognak égni az örök tűzben?

A legborzasztóbb a pokol tűzénél az, hogy *örökké tart!* Csak ezt a szót lehetne kitörölni a pokol szótárából! De hiába minden erőlködés! Örökké kell tartani annak a tűznek. Örökké, mert csakis az örökké tartó tűznek a gondolata képes az embert sikeresen a bűntől visszatartani. Ha a pokol nem tartana örökké, Krisztus hazudott volna; ami *minden* körülmény közt lehetetlen. Ha a pokol nem tartana örökké, akkor az Istentől elrugaszzkodott bűnös azzal biztathatná, vigasztalhatná magát: Mit szolgáljak itt a földön az Istennek? Tudom, hogy a pokolba vet, de annak is egyszer vége lesz és akkor káromkodással ajkamon, azért is bemegyek az Ő országába! Nem, szerencsétlen bűnös, nem! Ezt a reményt nem táplálhatod: *a pokol tüze örökké tart!*

Kedves olvasóm! Vess egy tekintetet Krisztus keresztyére. Mondd csak, miért függ azon isteni Üdvözítőnk? Hogy minket a pokoltól megváltson! Valóban, ha Krisztus halált szenvedett ezért a kereszten, a pokol nem lehet kicsinység és nem lehet dajkamese.

IX. A mennyország.

Augusztus 22-én üli a katolikus Egyház *Szent Szimforián* ünnepét. Aurelián császár parancsára ugyancsak megkínozták a derék ifjút, de hitétől eltéríteni nem tudták. A zsarnok végre kiadja a parancsot a lefejezésére. A vesztőhelyre vezetik s itt megpillantja őt a nép közül édesanyja. Vértanúlelkű nő volt. Nem tudta elfojtani szíve érzelmeit, feléje kiáltott: „Édes fiam, gyermekem! Gondolj az örök életre! *Tekints az égre*, nézz Jézus Krisztusra! Csak a földi életedet veszik el, de szebb élet várakozik rád ott fent!” És Szent Szimforián az anyai hit biztató szavára bátran hajtotta meg nyakát a hóhér bárdja alatt!

Kedves olvasóm! Tudom, vannak olyan emberek a világban, akik rossznéven veszik a papoknak, hogy a híveket szenvedéseikben a mennyországgal vigasztalják. Hát a szegény embernek még ez a vigasz-

talása se legyen meg a földön? Már a mennyországra se legyen szabad az embert figyelmeztetni? Ugyan mi adott egy Szent Szimforiánnak és az ő jósa-gos anyjának erőt a kegyetlen kínzások, szenvedések és a halál elviselésére? A tekintet az égre, a mennyországra.

Erről a mennyországról beszél elragadó hévvel, angyali nyelven Szent Pál apostol, midőn kijelenti, hogy *„szem nem látta, fül nem hallotta, sem az ember szívébe nem hatott, mit Isten azoknak készített, kik őt szeretik.”* (I Kor. 2, 9.) Próbáljuk meg, hatoljunk be egy kicsit e szavak értelmébe. Gondolom, ha csak némi fogalmat is tudunk magunknak alkotni a mennyországról, akkor nem lesz erő, mely bennünket Isten megbántására, a bűn elkövetésére tudjon bírni. Mit is mond Szent Pál?

1. *„Szem nem látta!”* Pedig mi szépet látott már az emberi szem! Szép, drága a gyemeknek a szeme, melyből az ártatlanság kedves fénye mosolyog ránk; szép a bájos kis erdei virág, melyet Isten gondos keze szőtt; szépek az égnek csillagai, mintha a másvilágról ragyogószemű angyalkák kandikálnának le a földre; szép a hanyatló nap, midőn búcsúcsókját nyomja a bérce-s-völgyes tájra, vagy

bíborpiros fátyolt vet a hótakarta vidékre; szép, ki merné tagadni, a hegyipatak, midőn vad ugrásokban szikláról-sziklára, szinte szikrázva, minden csöppjében egy-egy napot szórva, rohan a völgynek; szép a hatalmas Duna, midőn méltóságteljesen hömpölygeti habjait végig az országon, örömet, bőséget, áldást szórva kicsinynek, nagyoknak; szép, de ah, micsoda a világnak minden szépsége, a Kárpátoknak minden gyönyöre, a végtelen síkságnak elbűvölő bája, a Balatonnak ragyogó színpompája összehasonlítva azon kimondhatatlan szépséggel, melyet Isten azok számára készített, akik őt szeretik! Azt szem nem látta.

2. *„Fül nem hallotta!”* Pedig mi szépet, mi kedveset hallott már az ember füle! Az ismert zeneművésztől, a híres Haydn-ről beszélnek, hogy ő mint 15 éves fiú Máriacellbe, a bencések kolostorába vetődött. Kérte a karmestert, fogadná őt az énekesek közé, mert Bécsből, bár fényes bizonyítványt állítottak ki számára, mégis elküldték. A karmester rövidesen elutasította az ifjút és kijelentette, hogy ő nem akar mindenféle gyütt-ment énekessel vesződni, akik még a kottát sem ismerik. A szegény ifjúnak arcába szökött a vér, zúgott a feje, talpa alatt ingott a föld, de

ment, menekült. A friss levegőn egy darabig tépelődött magával, de végre visszanyerte lelki nyugalma. Egyszerre megkondul a templom öreg harangja és hívja a hívőket az isteni tiszteletre. „Mit mondott a karmester? én gyűtt-ment énekes? a kottákat sem ismerem? Majd megmutatom, hogy mit tudok!” Haydn felosont a kórusra, hol nagy számmal gyűltek össze az éneklő szerzetesek, férfiak és gyermekek. A kottákat kiosztották az énekesek és a zénészek között és ő észrevétlenül odalépett egy gyermekhez, kinek valami „Szóló”-t kellett volna énekelnie, adott neki valamit és kérte, hadd énekeljen ő helyette. Szemeivel gyorsan átfutotta a darabot. A karmester megadta a kezdetre a jelt, a nélkül, hogy észrevette volna új énekesét, ki tiszta, csengő, jól iskolázott hangon már javában énekelt. A gyermek csak énekel, de oly szépen, oly kedvesen, oly elragadóan, hogy észre sem vette, mint irányulnak reá a szemek, mint némulnak el mellette egymásután az énekesek, észre sem vette, hogy ő szólózik. Az egész templomban síri csend támadt, az asszonyok félretették imakönyveiket, olvasóikat és mindenki figyelt arra a szép hangra, mely a kórusról — nem, a mennyországból hangzott

feléjük... Kedves olvasóm, mi volt az, ami elbűvölte a hallgatók lelkét? Egy gyermeknek hangja, egy gyermeknek éneke! De micsoda e gyermeknek, micsoda száz ilyen gyermeknek az éneke, összehasonlítva ama csodálatos énekkel, mely fönt az égben hangzik el az isteni Bárány tiszteletére!

3. *„Ember szívébe föl nem hatott, mit Isten azoknak készített, kik őt szeretik!”* Pedig mily örömet érzett már sok emberi szív!

El tudod képzelni annak a nagy örömét, aki elveszettnek hitt pénzét, vagyonát egy pillanat alatt visszanyerte? El tudod gondolni annak a boldogságát, aki tönkretett egészségét hirtelenül, csodás módon visszanyerte? Fel tudod fogni vigasztát annak, aki halottnak hitt apját, anyját, testvérét egész váratlanul viszontlátja? — Mindenesetre nagy öröm mindez az emberi szív számára, de tudd meg, a mennyország öröméhez ez csak egy porszem, egy vízcsepp, sőt még ezerszer kevesebb! Mekkora lehet a mennyország öröme!

Ha a világ minden örömét szívedbe kellene fogadnod, szíved tán megrepedne a boldogságtól. De ha ez a boldogságod százszor, ezerszer nagyobbodnék — mi

volna az a mennyei örömmel egybevetve?!

Ha örömöket tudnál kigondolni, amelyeneket emberi szív még nem érzett, csak torz árnyéka lenne azoknak az örömeknek, melyet mennyei Atyád készített azok számára, kik Őt szeretik és neki szolgálnak!

Egy *Szent Jeromos* a legborzasztóbb pusztában élt és így írt Eustochiumnak: „Isten a tanúm, sok bánatkönnyet ontottam, szakadatlanul imádkoztam, sóhajtoztam, de mindamellett oly örömet élveztem, hogy azt hittem, az angyalok között vagyok, fönt az égben.”

Ez örömöket élvezte egy *Szent Alajos* különösen az Oltáriszentség előtt. Örömhullámok járták át szívét és nem ritkán csakis a legnagyobb erőmegfeszítéssel tudott az oltártól elválni: „Ó Jézusom, engedj, hagyj el engem, ne tarts tovább vissza!” Így kellett alázatosan könyörognie.

E boldogságtól ittasodott meg egy *Xavéri Szent Ferenc*, aki fölkiáltott: „Oh Uram, elég már a sok örömből, különben meghalok!” És örömkönnyek patakzottak szeméből és szinte attól kellett tartani, hogy megvakul.

Ime, kedves olvasóm, ezt az örömet az ember már mind átérezte, de hogy mit készített Isten azok számára, kik Őt szeretik, azt „szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív még át nem érezte!”

Kerüljük a bűnt, nehogy azt a szép, boldog mennyországot valamikép elveszítsük!

X. Gyónjál jól!

Sokan, ha a gyónásról hallanak, szinte rosszul lesznek, borzong a hátuk, a hideg leli őket. Honnét ez a félelem, ez a rettegés? Csak egyetlenegy magyarázatát tudom: az embereknek nincsen helyes fogalmuk a gyónásról! Ha helyes ítélet tudnának maguknak alkotni a gyónás lényegéről, ha tisztában volnának annak céljáról, rendeltetéséről, ők attól nem félnének, hanem ellenkezőleg, örülnének neki és térden állva adnának hálát az Istennek, hogy számukra a gyónás szentségét rendelte. A katolikus Egyházban a gyónás a végtelen irgalmú Istennek oly páratlan intézménye, hogy az ember valóban nem csodálkozik, ha jólelkű másvalóságuk a mi gyónásunkat szinte megkívánják.

Gyónás és gyónás között persze nagy a különbség. Van jó gyónás, van rossz gyónás. Ha jól gyónunk, kész a bocsánat,

ha rosszul, csak büntetést érdemlünk. Mármost feleljünk meg a kérdésre: *Mi szükséges a jó gyónáshoz?*

1. Mindenekelőtt a készüllet, *a lelkiismeret megvizsgálása*. Ha valaki kihallgatásra megy egy nagy úrhoz, elkészül rá. Ha gyónni megyünk, *Isten helyetteséhez* megyünk. Hogy készüljünk a gyónásra? Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket az Isten 10 és az Egyház 5 parancsa szerint. Segítséget nyújt ebben a kis „Lelkitükör”, mely minden családban meglegyen. Nézz csak bele a lelkedbe, találsz ott bűnt, és ne tégy úgy, mint némelyik farizeus, aki nagyképűsködve, mellét verve azt hazudja: nekem nincs bűnöm.

2. Ha megvizsgáltad lelkiismereted, még nem mehetsz gyónni. A gyónás második kelléke: *a bánat*, a szívbeli fájdalom elkövetett bűneink fölött. Ez oly szükséges jó a gyónáshoz, mint a megélhetéshez a levegő vagy a főzéshez a víz. Bánat nélkül a gyónás annyit ér, mint egy lövés golyó nélkül, mint a varrás cérna nélkül vagy a kés él nélkül. Sok gyónás olyan, mint a fügefafa, melyet az Úr megátkozott. Volt sok levele, ága, de nem volt gyümölcse. Némelyik gyónásnál van sok szó, sok beszéd, de nincs bánat — nem ér semmit! A bánat kétféle.

A *természetes* bánat nem elég. Ilyen bánata lehet a tettenért torkos gyermeknek vagy a tettenért tolvaj szolgának; csak azt bánják, hogy rajtacsípték.

Természetfölötti legyen a bánatunk. És természetfölötti lesz a bánat, ha mi természetfölötti ok miatt bánjuk meg vétkeinket.

Ha te például a pokoltól való félelem vagy a bűnnek útálatossága, gonoszsága miatt, mely eltorzította lelkedet, bánod meg bűneidet — bánatod természetfeletti, de még *tökéletlen* lesz, mely azonban, ha a pap fölloldozásával egyesül, kieszközli bűneid bocsánatát.

Ha bűneidet szeretetből a felfeszített Krisztus iránt vagy szeretetből mennyei Atyád iránt bánod meg, bánatod akkor is természetfölötti, de már *tökéletes* lesz. A tökéletes bánatot minél gyakrabban keltsd föl szívedben.

3. Az *erősfogadás* a jó gyónás harmadik része. Az erősfogadás nem más, mint a sziklaszilárd elhatározás, hogy a bűnt mindenáron kerülni fogjuk. E nélkül a gyónás persze ismét csak annyit ér, mint a test lélek, a fej ész, a pénztárca pénz nélkül.

Vannak, akik öles gyónást végeznek, csakhogy nincs köszönet benne. Mert

nem elégséges a gyónásnál csak zsákot üríteni, kiönteni azt a sok bűnt a pap előtt, hanem utána meg is kell javulni, meg is kell fogadni, hogy mi a bűnöket, ha törik, ha szakad, kerülni fogjuk. Különben csak úgy csinálunk, mint az a farkas, melyről Szent Bonaventura beszél. Elment gyónni. Becsületesen és őszintén bevallotta sok vérengzését, rablását, gyilkolását. Könyvek között ígért javulást. De egyszer csak nyugtalankodni kezdett, hátra-hátra nézett és kéri a lelkiatyát, hogy csinálja egy kicsit gyorsabban. „Már miért?” „Attól félek, hogy nem érem utol a bányákat!” — No, mit használtak a könyvek? Volt ennek erősfogadása? De legalább ne akadna ennek a farkasnak párja! — Azért, aki gyónni megy, annak meg kell fogadnia, hogy *a bűnre vezető alkalmakat kerülni fogja*, hogy a főhibája ellen küzdeni fog, hogy jóváteszi, amit jóvá kell tennie, akár lopás, megszólás, harag, részeges vagy tisztátalan élet által vétkezett is.

4. Ha az ember megvizsgálta, megbánta bűnét és megfogadta Istennek, hogy ő megjavul, akkor elmehet gyónni.

a) *Mi tartja vissza az embert a jó gyónástól?*

Nemritkán *a félelem*. Miért félsz? Tán

Isten öldöklő angyala lángpallossal vár reád?

Van olyan, akit a *szégyenkezés* tart vissza a jó gyónástól. Szégyen a bűnt elkövetni, de a bűnt alázatosan bevallani erény, tiszteletet parancsoló becsületeség.

Néha a jó gyónásnak az akadály a *vakmerő bizakodás*; majd később jobban meggyónok! Az Isten nem adta írásban, hogy majd később alkalmat ad bűneid bevallására. Hányan haltak meg gyónás nélkül, mert mindig halogatták jó gyónásukat.

Előfordul, hogy a *kislelkűség, a kétségbeesés* is visszatartja az embert a jó gyónástól. Ez hozzánk katolikusokhoz nem illik! Mi tudjuk, a kétségbeesés a legnagyobb bűn és ha mégoly nagy a mi bűnünk, Istennek irgalma még nagyobb.

b) *Hogyan végezzük gyónásunkat?*

Ájtatosan! Imádkozva, a bánat érzelmeit szívedben felkeltve. Várj türelmesen, míg a sor reád kerül. Ha elmondtad bűneidet, figyelj lelkiatyád szavára, utána mondd el: Szánom és bánom... s ami minden szóval mondható imánál fontosabb: szívből indítsd fel újból a bánatot.

Teljesen végezd a gyónásodat! Ez annyit jelent, *minden* bűnödöt valld be

lehetőleg *szám* szerint. Tudd meg, általános, életgyónást végezni *szükséges*, ha valamikor valamely bűnödöt nem merted bevallani. *Ajánlatos*, ha a jó Isten kegyelme jobban megindít, teszem azt, a missziók vagy a lelkiprákorklat alkalmával vagy ha új életpálya előtt állsz. *Káros* az általános gyónás, ha aggályos lelkű vagy.

Őszintén gyónjál! Csakis az ilyen gyónás szerez megnyugvást, a többi csak kint, gyötrelmet! Százszor, ezerszer jobb nem gyónni, mint készakarva szentségtörőleg gyónni. Kérlek, ne tórd, hogy az ördög betömje a szádat. Ha nem gyónod meg bűnödöt a hallgatásra kötelezett gyóntatónak, akkor majd kénytelen leszel egyszer lent a pokolban meggyónni az ördögnek, de attól feloldozást nem kapsz, csak rettenetes penitenciát.

5. Ha egyszer az ember meggyónt, végezze el az *elégtételt*, a feladott penitenciát is becsülett. Jó gyónásunk fejében Isten elengedi az *örök* büntetést, de nem az *ideiglenes* büntetést. Itt-ott az életben is megtörténik, hogy a király elengedi a halálos büntetést, de nem az ideiglenes büntetést, az életfogytiglani börtönt. Ha jól gyóntunk, nem kárhozunk el, de penitenciát kell gyakorolnunk egész

életünkön át, sőt még a tisztítóhelyen is, míg utolsó tartozásunkat le nem fizettük. Azért jobb itt minél nagyobb penitenciát végezni, hogy a másvilágra minél kevesebb maradjon.

Kedves olvasóm! Ha gyónni mész, menj *élő hittel* a szentgyónáshoz, mintha Krisztus keresztre alá mennél. Jusson eszedbe aztán a Szentírás szava: „Aki bűneit elhallgatja, nem boldogul, aki pedig bevallja és elhagyja, irgalmasságot nyer.” (Példb. k. 28, 13.)

XI. Az Oltáriszentség.

Stájerországi falucskában történt. Ott feküdt az édesapa halálos ágyán. Nem félt a haláltól, de egy gondolat mégis bántotta: mi lesz az ő gyermekeivel halála után? Magához szólította két fiát, kik a marburgi gimnáziumban tanultak. Sokat szeretett volna mondani, de nem volt már ereje és azért csak ennyit szólt: „Fiaim, mindig úgy cselekedjete az életben, amint én cselekedtem!” és ezzel a szóval az ajkán meg is halt. Mind a két fia most már derék, éltes pap.

Az első nagycsüdtörtökön legjobb Atyánk, isteni Üdvözítőnk azon volt, hogy itt hagyja e világot és megkezdje szenvedését. Vágyakozott szinte a halál után. De ekkor egy tekintetet vetett az ő kedves apostolaira, tanítványaira és a messze jövőbe, az összes híveire: „Mi lesz velük, ha árván itt hagyja?” És erre kezeibe vevé a kenyeret, megáldá, megtöré és

tanítványainak adá mondván: „*Vegyétek és egyétek, ez az én testem!*” Azután a kehelyben levő bort megáldá s tanítványainak adá mondván: „*Vegyétek és igyátok, ez az én vérem!*” Végül hozzácsatolta: „*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.*”

Kedves olvasóm! Mit akart Jézus ezzel mondani? Én most számotokra az Oltáriszentséget szereztem, azaz létezésemnek egy új módját alapítottam meg, és pedig azért: 1. *hogy mindig köztetek lehessenek; 2. hogy értetek magamat mindig föláldozzam; 3. hogy lelketek tápláléka legyek.* A legjobb Atya gondoskodott gyermekeiről.

1. *Jézus köztünk van.* Az eredeti bűnnek egyik következménye az volt, hogy az Űristen többé nem társalgott látható módon az emberekkel. Ez persze nehezére esett az emberiségnek és azért idővel elkezdték az Isten képeit faragni. Ez a zsidóknak a legszigorúbban meg volt tiltva, de annak fejében Isten, végtelen irgalmában, ismét közéjük jött, de láthatatlan módon, úgy hogy Mózes örömeiben felkiáltott: „Nincs is más ily nagy nemzet, melyhez oly közel járulnának az istenek, mint a mi Istenünk, aki jelen van minden könyörgésünknel!” De mit mond-

junk mi katolikusok? A zsidóknál csak egy helyen volt jelen az Isten, de ha mi Jézusra az Oltáriszentségben gondolunk, boldogan mondhatjuk: Isten nálunk mindenütt, minden világrészben, minden országban, minden városban, minden faluban, nemcsak a nagy, hatalmas, csúcsíves vagy kupolás templomokban, hanem a legegyszerűbb falusi templomocskában vagy kápolnában is jelen van.

De miért is van jelen? Hogy bennünket meghallgasson, kegyelmeivel elhalmozzon. Minél gyakrabban menjünk tehát Jézushoz látogatóba!

2. *Jézus a mi áldozatunk.* Sokszor föl szállt talán szívedben a kívánság: Ó, bár mehetnék egyszer a Szentföldre, bár imádkozhatnék azon a helyen, hol Jézus értem szenvedett, hol isteni Megváltóm értem hullatta drága véré! Kedves olvasóm! Kálvária szent hegyére vágyakozol? Menj a templomba, tekints az oltárra és értsd meg, az a mi Kálváriánk! Ott az oltáron a mi Urunk Jézus Krisztus a kenyér és bor színe alatt a pap által magát mennyei Atyjának vérontás nélkül feláldozza, amint egykor a keresztfán véré! ontva föláldozta. Ezt tanítja a mi hitünk. A keresztfán meghalt az Üdvözítő az emberiség bűneiért s egyszersmindenkorra

eleget tett az isteni Fölségnek. A szentmisében befejezi a megváltás művét, amennyiben a keresztáldozat érdemeit közli híveivel. Krisztus szenvedése és halála összegyűjtötte a kegyelem kincseit, a szentmise pedig szétosztja. Krisztus halála a kegyelmek kincstára, a szentmise pedig a kulcs, mely e kincstárt megnyitja.

Ha ezt megfontoljuk, értjük, hogy miért örültek és becsülték a szentek olyannyira a szentmisét. *Néri Szent Fülöp* valahányszor fontos dolog előtt állott, mindig a szentmiséhez folyamodott. Amit a szentmisében kért, annak elnyerését biztosan remélte. A szentmise által sok zsidót és sok eretneket térített meg. — 1842-ben június 28-án halt meg Franciaországban egy szegény varróleány, *Eustella Máriának* hívták. Ennek az életét maga a püspöke írta meg. E jó leány minden szabadidejét a templomban töltötte. Boldog volt, midőn Jézus előtt imádkozhatott, midőn a templomot tisztogathatta, az oltárokat díszíthette. Egy ízben nagy kegyelemben részesítette őt a jó Isten. Az Úrfelmutatásnál látta Jézust mint áldozati bárányt és e szavakat hallotta: „Nézd, mint áldozom föl magamat az én bűnöseimért!” Igen, mi vagyunk Jézus bűnösei. Becsüljük meg azért a

szentmisét, soha vasárnap el ne mulasztuk, de ha tehetjük, még hétköznap is hallgassuk meg.

3. *Jézus lelkünk tápláléka.* A Szentírás az áldozást „vendégségnek”, „lakomának” nevezi. Ha bennünket vendégségre hívnak, azt nagy megtiszteltetésnek, a szeretet jelének vesszük.

A meghívásban annál nagyobb szeretet nyilvánul, minél előkelőbb a meghívó és minél alacsonyabb állású a meghívott. — Hogy ezt megértsük, gondoljunk Jákob 10 fiára, akik Egyiptomba mentek gabonát vásárolni. Ott találják József testvérüket, de nem ismerik meg, József ellenben megismeri őket és vendégségre hívja. Mekkora megtiszteltetés a szegény pásztorok számára. A vendéglátó Egyiptom mindenható kiskirálya. A vendégek szegény, éhes pásztoremberek Kánaán földjéről. De, kedves olvasóm, mi történik a szentáldozásnál? A vendéglátó maga Jézus, az ég és föld ura, királya. A vendégek mi magunk vagyunk, szegény, nyomorult bűnösök.

A meghívásban annál nagyobb szeretet nyilvánul, minél drágábbak az ételek, melyekkel bennünket megkínálnak. A régi rómaiak drágagyöngyöket dobtak

néha az ételekbe, hogy annál értékesebbek legyenek. Mindenesetre ezáltal nagy áldozatot hoztak, de mégsem áldozták fel vagyonukat, önmagukat. — És mi történik a szentáldozásnál? Ott Krisztus testét és Krisztus vérét kapod táplálékkul! Vannak drága, vannak jó ételek a világon? Oly drágát, oly jót sehol sem kapsz, mint Jézusnál az Oltáriszentségben, mert ott magát a *drágaságot*, magát a *jóságot* kapod.

Kedves olvasóm! Ne mulasszuk el az alkalmat és járuljunk minél gyakrabban a szeretet lakomájához. Jézus maga hí, menjünk hát hozzá örömmel és bizalommal. Ha nem teheted gyakrabban vagy naponkint, akkor legalább havonkint járulj a szentségekhez, talán Jézus Szíve tiszteletére. Így remélhetjük, hogy megnyerjük Istentől azt a nagy kegyelmet, hogy ha elközelget utolsó óránk, Jézus nem hagy egyedül, hanem eljön szívünkbe, hogy vigasztalónk legyen szenvedésünkben és útieledelelünk az örökkévalóság áldott, boldog honába!

XII. Élj hited szerint!

Egy misszionárius sokat fáradt egy község megtérítésén. Eleinte az emberek idegenkedtek a missziótól, de utóbb anynyira megszerették, hogy szinte megsajnálták, hogy már vége van. Az egész község színe megváltozott, az emberek csaknem mind az Istenhez tértek. Voltak azonban egyesek, akik halogatták megtérésüket. „Mit tegyünk, — kérdezték a jólelkű emberek a misszionáriust — hogy az elmaradtak is megtérjenek?” „*Éljetek hitetek szerint* — volt az ő válasza — és az emberek látva a ti boldogságtokat és jó példátokat, az Istenhez fognak térni.” És úgy is lett.

Kedves olvasóm, valóban misszionárius, apostol az, aki hite szerint él és jópéldát ad. Mi a sok szentbeszéd hallatára beláttuk, hogy hitünk *igaz* és azért valljuk azt nyíltan és bátran; beláttuk, hogy hitünk *szent* és azért éljünk szerinte.

1. *Hitünk igaz, azért valljuk azt nyíltan és bátran.* Szent Pál apostol hirdeti: „Szájjal vallást teszünk az üdvösségre.” Annyit akar mondani, ha nyíltan valljuk hitünket, akkor az üdvösséget elérjük, üdvözülni fogunk. Hisz már isteni Üdvözítőnk mondja: „Aki engem megvall az emberek előtt, azt én is megvallom Atyám előtt, ki a mennyekben vagyon.” Mit is szégyelje az ember a hitét? Velünk az igazság!

De Sonis, francia tábornok nyílt hitvalló ember volt, éspedig a legderékabbak közül. Elhatározta, hogy naponkint meg fogja hallgatni a szentmisét, minden nap elmélkedést és szentséglátogatást fog tartani és hetenkint áldozik. A hiú emberi félelmet nagy jellemének egész határozottságával legyőzte. Ha az Oltáriszentséget nyílt utcán beteghez vitték, rögtön letérdelt, nem törődve azzal, ha üresfejű gúnyolódók ennek láttára hangosan föl is kacagnak. Ha mindjárt díszszemléről is jött vissza és útja egy templom előtt vezette, nem törődve a jelenlevők sokaságával, díszruhában végezte a szentségimádást vagy a kereszttutát. Szeretetének tüze annyira vitte, hogy több hasonló gondolkozású úriemberrel az éjjeli szentségimádás egyesületét megalakította. A

bőjtöt a legszigorúbban megtartotta, bár itt-ott szolgálata miatt csak késő délután jutott bőjtös ételhez.

Kedves olvasóm! Hitünket bevallani szent és szigorú *kötelességünk*. Kötelessége ez elsősorban azoknak, akik magasabb állásban vannak és másokra befolyással bírnak. Szülők gyermekeik előtt tartoznak hitüket gyakorolni, hivatalfőnökök tisztviselőik előtt vallják hitüket, iparosok alkalmazottaik előtt adjanak a hitvallásban jópéldát, felnőtt ifjak és leányok kisebb testvéreikkel szemben tartoznak e jópéldaadással.

Mit szólnak azon katolikusokhoz, kik hitüket szégyellik, sőt tovább menve, az istenfélőket kigúnyolják, az Egyház papjait gyalázzák, Isten szavából gúnyt űznek? Milyen keresztényeknek mondhatók azok, kik a szentmisét, a szertartásokat, a vallásos társulatokat és egyesületeket, a katolikus ujságokat és könyveket folyton ócsárolják, piszkolják? Becsületére válnak hitüknek azon szülők és elöljárók, akik alattvalóik és gyermekeik előtt az imádságról, az isteni szolgálatról, a szentségek gyakori vételéről közömbösen vagy éppen megvetőleg szólnak? Örülhet-e Isten és az Egyház azon ke-

resztényeknek, akik jóformán szájukat se tudják kinyitni, hogy ne mondjanak valamilyen kétértelmű, ocsmány, piszkos, átkozódó vagy káromkodó szót?

Ó, ha az első keresztények ily rosszak lettek volna, mi lett volna a mi szent hitünkben? Megszerették volna-e a keresztény hitet a kortársak, tudták volna-e azt becsülni a pogányok? Az első keresztények nem szégyelték hitüket, nyíltan és bátran vallották, érette vérüket ontották.

2. *Hitünk szent, éljünk szerinte! Szent Kristóf* erős, bátor katonaember volt. A zsarnok elé vezették, tagadja meg hitét. Útközben egy közönséges, durva szolga arculütötte. A Szent legyőzve haragját, szelíden nézett reá és annyit mondott: „Te, ha nem lennék keresztény!” Ez annyit jelentett: Akkor most csodavilágot látnál, de hitem tiltja, hogy bosszút álljak rajtad és rosszat rosszal fizessek. Szent Kristóf hite szerint élt. Egy másik történet egy szegény *koldusasszonyról* szól. Pénztárcát talált, melyet egy gazdag, hitetlen ember vesztett el. Utána sietett, és visszaadta neki. A hitetlen nagyon elcsodálkozott és azt kérdezte, miért nem tartotta meg, hisz tudhatta, hogy pénz van benne és neki úgy tűnik, mintha ő szegény lenne és jól használhatná. „Igaz, szegény

vagyok, jó uram, de keresztény katolikus is vagyok!" Ez az asszony is hite szerint élt.

Kedves olvasóm! Ezek átértették hitünket s annak szent tanításait és a szerint éltek. Lépünk az ő nyomdokaikba, hogy jó keresztényekké legyünk. Jó keresztény katolikus-e az, aki a vasárnapot és az Egyház ünnepeit semmibe sem veszi? Ha valaki ezeken a napokon is dolgozik? Ha nem vagy ha csak félig hallgat szentmisét? Ha ezeken a napokon a részegeskedésnek, a kicsapongásnak él? Katolikus-e az, aki még pénteken sem tartózkodik a húseledeltől? Hitünk szerint él-e, aki szentgyónását éveken át elmulasztja, aki saját pénzével a rossz újságokat támogatja és azokat olvassa?

Tertullian, a kereszténység híres védője egykor így szólt az első keresztények üldözőihez: „Nézzétek életünket és ti nem fogjátok megvetni hitünket. Közöttünk nem találtok csalókat és tolvajokat, árulókat és kicsapongó embereket. Börtöneitekben ugyan fogva tartjátok a keresztényeket, de ezeknek egyedüli vétkük a nevük, melyet viselnek. Ugyan mit vehettek szemükre? Mi rosszat műveltek? Igaz, mi összejöveteleket tartunk, de csak azért, hogy Istent imádjuk és bűnbánatot

tartsunk. Okoztunk-e valakinek kárt? Nem teszünk-e mindenkivel jót? Hol a kötelesség, melyet elmulasztottunk? Így tehát következtessetek életünkről hitünkre, amely által mi ilyenekké lettünk.”

Kedves olvasóm! Szólhatna-e Tertul-lián így a mai keresztényekről? A mi hitünk pedig még mindig a régi. Ezt hirdették az apostolok, e szerint éltek a hitvallók, ezért ontották vérüket a vértanúk. Ez a hit boldogította őseinket, ez erősítette őket küzdelmeikben, ez vigasztalta őket utolsó órájukban. Itt az ideje, hogy megembereljük magunkat, hogy őseink nyomába lépjünk. Hitünk *igaz*, valljuk azt nyíltan és bátran, hitünk *szent*, éljünk szerinte utolsó percünkig, hogy aztán él-tünk végén az apostollal elmondhassuk: „Jó harcot harcoltam, a futást elvégeztem, a hitet megtartottam: végezetre eltétetett nekem az igazság koronája, melyet megad nekem ama napon az Úr, az igaz bíró.”
Úgy legyen!

Imádság a végig való állhatatosságért.

Mindenható Úristen, aki a rosszat megengeded, hogy azt javunkra fordítsad, hallgasd meg alázatos könyörgésünket, mellyel kérünk, hogy Hozzád egész halálunkig hűek maradjunk. Egyébként a Boldogságos Szűz Mária közbenjárására adj erőt, hogy legszentebb akaratodhoz mindenkor alkalmazkodjunk. Amen.

(100 napi búcsú. XIII. Leo 1879. VII. 19.)

IMA

Szűz Mária jó Anyánkhoz, minden időben segítőnkhez.

Szűz szülője Istennek!
Engedd, hogy Tied legyek!
Tied élet s halálban;
Tied jó és balsorsban.

Tied küzdve, szenvedve;
Tied most és örökre.
Szűz szülője Istennek!
Engedd, hogy Tied legyek!

Anyám! benned bízom és remélek!
Anyám! te utánad epedek!
Anyám! — te jóságos, kegyelmezz!
Anyám! — te hatalmas, védelmezz!
Anyám! — jöjj, segíts imádkozni!
Anyám! ó jöjj, segíts küzdeni!
Anyám! ó jöjj, segíts szenvedni!
Anyám! ó jöjj, ne hagyj elveszni!
Hiszen **bírsz** segíteni — ó hatalmas!
Akarsz is segíteni — ó irgalmas!
Kell is segítened — ó hűséges!
Fogsz is segíteni — ó kegyelmes!
Anyám! Te vagy a kegyelmek anyja!
Szomorúak vigasztalója!
Bűnösök oltalma s menedéke!
Föld reménye s mennynek ékessége!
Ki kérte még segélyed — hasztalanul?
Ki távozott tőled — meghallgattatlanul?
Azért **bizton** mondom — minden szenvedésben
„**Mária mindig segít**, minden időben.”
Biztosan állítom életben — s halálban:
„**Mária mindig segít**, minden balsorsban.”
Azért hiszem s meghalok ezen hitemben,
Hogy veled leszek ó Anyám — fenn az égben.

Szűz szülője Istennek!
Engedd, hogy Tied legyek!
Tied élet s halálban;
Tied jó és balsorsban.

Tied küzdve, szenvedve
Tied most és örökre.
Szűz szülője Istennek!
Engedd, hogy Tied legyek!

Tartalomjegyzék.

Előszó	3
I. Vallás nélkül?	5
II. Van Isten!	9
III. Életed célja	15
IV. Mentsd meg a lelkedet!	22
V. Mi a bűn?	27
VI. A halál	31
VII. Az ítélet	36
VIII. A pokol	41
IX. A mennyország	47
X. Gyónjál jól!	54
XI. Az Oltáriszentség	61
XII. Élj hited szerint!	67
Imádság a végig való állhatatosságért	73
Ima Szűz Mária jó Anyánkhoz	74

P. JÁMBOR LÁSZLÓ S. J.

egyéb megjelent művecskéi:

Igaz katolikus vagy-e? 15.000 példányban.

Missziós emlék. (Örök igazságok.) 45.000 péld.

A nevelés fontossága és módja. II. kiadás.

Kláver Szent Péter, a négerek és Kartagéna apostola. Képekkel díszítve, 190 oldalas munka.
II. kiadás.

Manuale Congregationis. Marianae Sacerdotalis.

Szent Ignác vize. A víz eredetéről, csodás hatásairól szól számos magyarországi imameghallgatással. III. kiadás.

Levelek Húgomhoz. Javított és bővített kiadás.
6000. II. kiadás.

I., II., III. kötet

fűzve 7-50 P

kötve 12— „

együtt kötve 10— „

Az örökmécses. Beszédvázlatok és elmélkedési témák

ára 1-40 P

Hetedik a házasság

ára —80

P. Huondez—P. Jám bor: **A huron főnök eskü**

P. Huondez—P. Jám bor: **Mazon, a libanoni i**
(Elfogyott.) Szív-kiadás.

R Ö P I R A T O K :

1. Lefokozott ünnepek. Elfogyott.
2. Szól a vészharang. Elfogyott.
3. Az újmódi apostolok. (Baptisták.)
4. Jézus Szíve Harsonája Kásepestről
5. A Harsona visszhangja.

Il tuo contributo è importante per la nostra ricerca.

Florida

RIINVOLGIMENTO

Il tuo contributo è importante per la nostra ricerca.